

faa den forøget Energi, at man i Fattiggaardene vil finde forholdsvis faa af dem, som have lidt under tidligere Tidens Tryk. Nei, naar man skal i det Enkelte undersøge, hvem der befolker Fattiggaardene, saa tror jeg, at det er dem, der fremtætte flige Paastande, dem, der glemme en Sætning, som i de frieste Stater og blandt de frieste Folk holdes høit i Værd, den Sætning: „Søg først og fremmest Hjælpen hos dig selv!“ og i Stedet derfor udtale flige Stikord som disse: Du har en Ret overfor Samfundet, ifølge tidligere Forurettelser. I theoretisk Henseende kan det maasse synes ensbetydende at lægge Pligter paa en Del af Samfundet eller give den tilsvarende Rettigheder til en anden Del, men i praktisk Henseende har det meget forskellige Virkninger. Ved at udtale flige Paastande om Rettigheder, som den ene Del af Samfundet har ligeoverfor den anden, fremkalder man kun Splid, Strid og Spaltning i Samfundet, medens man aldrig vil komme til nogen klar Erkjendelse af, imod hvem flige Rettigheder egentlig skulle gjøres gjældende. Holder man sig derimod til og sætter Diet udelukkende paa de moralske og kristelige Pligter, man har imod Trængende, da faar Fattigundersøttelsen den rette milde og velgjørende Karakter. I det første Tilfælde skaber man kun en Kamp om, hvor Rettighederne begynde, og hvor de ende; i det andet Tilfælde skaber man den stærkeste Aand og den milde Haand, hvormed — saaledes som det oftere har været berørt — Fattigundersøttelsen skal raffes. — Det blev ogsaa af den ærede Taler, der i Gaar først bragte den paaankede Sætning frem, udtalt, at dette var Egoismen, som var det ledende Princip under disse Forhandlinger (Holskær = Ledreborg: Nei, i Samfundet!), altsaa i Samfundet. Dette anser jeg for at være en fuldstændig falsk Paastand. Egoismen kan desværre ikke udelukkes, men den maa ikke opstilles som Princip. Det er netop ved at opstille et saadant Princip og ved Siden deraf at opstille flige Rettigheder, at man skaber meget af den nuværende Tidens Gjæring og Strid, som forhindrer, at ogsaa den Sag, vi her have til Forhandling, kan komme i den rette Gjenge, i den Gjenge, hvori stærkeste Gjerter og stærkeste Gænder ville bringe den (En Stemme: § 84 i Grundloven!). Ja, naar det ærede Medlem vil tale høiere, skal jeg svare (Flere: § 84 i Grundloven!).

Formanden: Jeg tror, at det vil være heldigere, naar ærede Medlemmer ville lade være at afbryde Taleren.

Sag: Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) yttede sig noget haanende eller dog noget ringeagtende om den Udtalelse af mig, at vore Forpligtelser mod de Trængende navnlig vare begrundede deri, at vi

ere et kristeligt Folk og en kristelig Stat. Det ærede Medlem sagde, at vi ere en bejendelsesløs Stat (Th. Nielsen: En bejendelsesløs Rigsdag!). Vi forhandle ikke om Rigsdagens, men om Statens Forpligtelse mod de Trængende, og det er en Sætning, der i alt Fald fra anden Side er kommen frem, at vi ere en bejendelsesløs Stat eller dog skulde stræbe hen dertil. Dette maa jeg bestemt udtale mig imod, idet jeg maa hævde Grundlovens § 3, som jeg vil haabe, at den danske Rigsdag og særlig Folkethinget ogsaa til enhver Tid vil hævde som en af de Karaktræer, hvorpaa vore Forpligtelser væsentlig skulle være byggede. — Men, da den ærede Formand har opfordret os til at fatte os i Korthed, skal jeg ikke gjøre Mere ud af denne Sag.

Octavius Hansen: Jeg beklager, at jeg ikke hørte Begyndelsen af det særdeles livlige Foredrag, som det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) før holdt. Da jeg kom ind i Salen, var han i Færd med at dvæle ved nogle Betragtninger, som jeg havde gjort gjældende i Gaar, og som han fandt meget morsomme; men det Morsomme, tror jeg, laa i, at han lagde ind i mine Ytringer visse Ord eller Prædikater, som ikke oprindeligt laa deri, men som ganske vist stillede dem i et noget grelt Lys. Det ærede Medlem troede saaledes, at jeg havde sagt, at, naar der fandt Indvandring Sted i en allerede overbefolket Kommune, saa betød enhver indvandret Arbejder absolut det Samme som en ny Byrde paa Fattigvæsenet; men jeg brugte netop ikke Udtrykket „absolut“, og derved falder det Morsomme bort. Jeg tror nemlig ikke, at det ærede Medlem vil negte, at, naar der indvandrer Folk til en allerede overbefolket Kommune, saa er der al Nødvendighed og Sandsynlighed for, at Fattigvæsenet vil blive bebyrdet. Heller ikke har jeg sagt, at kun de flette Elementer udvandre fra Landkommunerne, saa at det altsaa er de Gode og Dygtige, der blive tilbage. Nei, jeg gjorde kun opmærksom paa, at naar de ærede Medlemmer for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) og Aarhus Amts 3die Valgkreds (N. Jensen) havde ment, at det kun var unge, herlige, raske Karle, der udvandrede, saa var dette en falsk Forudsætning, og jeg udtalte endvidere, at i de Tilfælde, hvor det var unge Mennesker, der udvandrede, vilde dette ikke faae nogen Indflydelse paa Fattigvæsenet, idet den Slags Folk ikke have med Fattigvæsenet at gjøre, og derfor i denne Sammenheng kunne lades uden for Betragtning. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds glemte i Ovrigt at imødegaa den Betragtning, jeg havde gjort gjældende, at naar et saadant Princip som det, han opstillede med Hensyn til Opholds-kommunen, selv om der fordres 5 Aars Ophold, bevislig vil føre til Ubillighed i enkelte Tilfælde, der endda ikke ere saa sjældne, navnlig for Fabrik- og